

סדר הלימוד ליום כט אדר [יום 177 בשנה]

רעיא מהימנא

מצוה זו, שיעבד הכהן הגדול את עבודת אותו היום כמו שצריך, ולשלח שעיר לעזאזל. הסוד הזה כמו שנאמר, כדי שיפּרד מהעם הקדוש ולא יתבע את חטאיהם לפני המלך ולא יקטרג עליהם, שהרי אין לו תקף ושלטון (כה) אלא רק כשמתחזק הרגז מלמעלה, ובאותו דורון מתהפך אחר כך לאפטרופוס עליהם, ועל כן נדחה מלפני המלך. והרי בארנו, משום שהוא קץ כל בשר.

והעם הקדוש נותנים לו כמו שהוא צריך שעיר, וסוד זה – (בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר. כמו שהוא בצד הקדשה זכר ונקבה, אף כך בצד הטמאה זכר ונקבה. משל אומרים, זרק עצם לכלב, והוא ילחך את עפר רגלך.

שאלו את בן זומא, האם לסרס כלב? אמר להם, (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו. כמו שהעולם צריך את זה, כך צריך העולם את זה. ועל זה נאמר, (בראשית א) והנה טוב מאד – זה מלאך המות, אין לבטלו מן העולם, שהעולם צריך אותו. אף על גב שכתוב בו (ישעיה נב) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו', לא יתבטלו מן העולם. הכל צריך, טוב ורע.

ומשום כך יש לנו ביום הזה לזרק עצם לכלב, עד שהוא גורר, יכנס מי שיכנס להיכל המלך, ואין מי שימחה בידו. אחר כך יכשפש בזנבו.

מה כתוב? והתודה עליו את כל עונת בני ישראל, וכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונתם. כיון שהוא רואה את השעיר הזה, תשוקתו אליו ולהתתקן עמו, ולא יודע מאותם החטאים שנוטל השעיר. הוא שב אל ישראל, רואה אותם בלי חטאים, בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשבח אותם לפני הקדוש ברוך הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.

והכל שורה על זה, כדי שלא יעורר את סוד הדין מלמעלה, וזה יתחזק וישמדו בני העולם, שהרי זה בא מצד הדין הקשה,

ואם זה יתעורר, הוא מתעורר בחטאי בני האדם, שהרי אין לו התעוררות לעלות למעלה לעורר דין קשה רק משום חטאי בני אדם. שהרי בשעה שאדם עושה חטא, זה מתאסף, וכמה אלפים מסייעים ש'לו, ומתכנסים שם ונוטלים אותו ועולים למעלה. הרחמן יצילנו. ועל הכל נותן הקדוש ברוך הוא עצה לישראל להנצל מכל הצדדים, ועל זה כתוב, (תהלים קמה) אֲשֶׁר־יִהְיֶה הָעַם שְׂכָכָה לֹא אֲשֶׁר־יִהְיֶה הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

(עד כאן הרעיא מהימנא).

לְמִדְנֹו, ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. ומאת עדת, כדי שיהיה מכלם ויתכפר לכלם, שהרי כל חטאי בני ישראל כאן תלויים, וכלם מתכפרים בזה, ולא מספיק מאיש אחד. ומאיזה מקום נלקחים? מאותן קפות שבעזרה נוטלים שֶׁכָּר, ומביאים אותם מאותם דמים שהיו מכלם.

וְאוֹתוֹ הַשְּׁעִיר הָאֶחָד, שהיה נשאר לקדוש ברוך הוא, עושים אותו חטאת בראשונה. והרי בארנו באיזה מקום היה נקשר. ואחר כך מקריבים את אלה, והכל מתבשמים, וישראל נשארים צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא מכל החטאים שעשו וחטאו לפניו. זהו שכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְּקָה אִמּוֹ הֲיֵן עֲשׂוֹ אַחֵי אִישׁ שְׁעִיר וְאֵנֹכִי אִישׁ חֶלֶק. מה הוא רומז? אלא ודאי שעשו איש שעיר, והוא מאותו שנקרא שעיר, שהרי מאותו צד הוא בא. ואנכי איש חלק – איש מאותו שחלק לכל שאר העמים ממנים גדולים, שכתוב (דברים ד) אֲשֶׁר חֶלֶק ה' אֱלֹהֶיךָ אִתְּךָ, וכתוב (שם לב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ וְגו'. עוד איש חלק, משני שעירים, ונשאר אחד. שהכהן חלק אותם – אחד לחלקו, ואחד לקדוש ברוך הוא. למה? כדי שיטען על כתפו את כל חטאי יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונתם, עונת תם.

לְמִדְנֹו, באותו יום כמה פתחים פתוחים כנגד ישראל לקבל תפלותיהם. אשרי חלקם של ישראל, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם ולזכות אותם, זהו שכתוב כי ביום הזה וגו'. ביום הזה מתעטר הכהן בכמה עטרות. ביום הזה עבודת הכהן נכבדה וגדולה מכל העבודות. לכלם נותן חלק באותם הקרבנות של הקדוש ברוך הוא. ביום הזה מתעטר (מתעורר) החסד בעולם על ידי

הכהן, מקריב את הקרבנות על חטאי העם, על חטאו בראשונה, ואחר כך על חטאי העם. הוא מקריב עולות עליו ועל העם, והרי בארנו את הדברים.

עד שהיו הולכים, ישבו בשדה אחת והתפללו. ירד ענן אחד של אש והקיף אותם. אמר רבי שמעון, הריני רואה שרצונו של הקדוש ברוך הוא פאן. גשב. ישבו והיו אומרים דברי תורה. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. הרי הסתכלתי בדברי שלמה המלך, ואת כלם אמר בחכמה.

בא ראה, שלשה ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכלם בחכמה עליונה. שיר השירים – חכמה, קהלת – תבונה, ומשלי – דעת. כנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים. שיר השירים כנגד חכמה כך הוא. קהלת כנגד תבונה כך הוא. משלי כנגד דעת. במה זה נראה? אלא כל אותם הכתובים הם בשני גונים, ראש וסוף, שני גונים נראים. וכשמסתכלים בכתובים, זה כלול בזה וזה כלול בזה, משום כך שקול כנגד הדעת.

הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, וכשהסתכלתי בו, הכל כלול אחד עם אחד, בין מסופו לראשו, בין מראשו לסופו. שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, וזה נזה נחת רוח. כמו שזה נחת רוח, כך זה נחת רוח.

עד שהיו יושבים, בא איש אחד ואמר, אשתו של רבי שמעון נרפאה מחליה. והחברים שמעו קול, שהקדוש ברוך הוא מחל לאותם חטאי הדור. אמר רבי שמעון, הרי התקיים כאן הפסוק, ושמועה טובה מארץ מרחק, כך זה נחת רוח, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להם, נקום ונלך, שהקדוש ברוך הוא מרחיש לנו נסים.

פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה – זו התורה. שכל מי שזוכה לעסק בתורה ומרוה ממנה את הנפש, מה כתוב? ושמועה טובה מארץ מרחק. הקדוש ברוך הוא מכריז עליו כמה טובות להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב ושמועה טובה מאיזה מקום? מארץ מרחק, ממקום שהקדוש ברוך הוא היה רחוק ממנו בתחלה, ממקום שהיה אדם בשנאה עמו בתחלה, שכתוב (איוב כ) וארץ מתקוממה לו, מאותו מקום שמקדימים לו שלום, זהו

שְׁכַתּוֹב מֵאַרְץ מִרְחָק. וְכַתּוֹב, (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֹסֵד.

וַיֵּצֵא אֶל הַמְּזֻבַּח אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֵּר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים נ) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֵל אֱלֹהִים ה' דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֻרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. לְמַדְנֹו, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רְבּוּא בְּעֲלֵי שִׁירָה מְזוּמְרִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה בְּצִהָרִים. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רְבּוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁנִּקְרְאוֹת בֵּין הָעֲרָבִים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם, כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי יְכֻבָּה מְשַׁבְּחִים בְּדַבְּרֵי תִשְׁבָּחוֹת כְּנֶגֶד הַבֶּקֶר הַזֶּה. (כְּשֶׁמֵּתְעוֹרֵר) שְׁכֶשֶׁמֵּתְעוֹרֵר הַבֶּקֶר הַזֶּה, כָּלֵם מֵתְבַשְּׂמִים, וְהַדִּין שׁוֹכֵן, וְאוֹמְרִים תִּשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (איוב ט) בְּרֵן יַחַד כִּכְבִּי בְקֹר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְאוֹתוֹ זְמַן (אֲמוֹנָה) שֶׁמָּחָה וּבִרְכוֹת נִמְצָאִים בְּעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיר אֶת אַבְרָהָם לְהַחְיֹוֹתוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע עִמּוֹ וּמִשְׁלִיטוֹ בְּעוֹלָם. וּמִנִּין לָנוּ שֶׁהַבֶּקֶר הַזֶּה הוּא שֶׁל אַבְרָהָם? שְׁכַתּוֹב (בראשית יט) וַיִּשְׁכֵם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים, כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רְבּוּא בְּעֲלֵי יְלָלָה נִקְרְאִים, וּמְזוּמְרִים בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְהַקְטָטָה שׁוֹרָה בְּעוֹלָם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁמְעִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִצְחָק, וְעוֹמֵד וְדִן אֶת הָרְשָׁעִים שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, וְשׁוֹבְעָה נִהְרוֹת אִשׁ זוֹרְמִים וַיּוֹצֵאִים וְחָלִים עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים, וְשִׁלְהָבוֹת גְּחָלִים שֶׁל אִשׁ מֵתְעוֹרְרוֹת מִמְעָלָה לְמִטָּה. וְאִזְ שָׁב אַבְרָהָם לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקּוּמוֹ. וְהַיּוֹם פּוֹנֶה, וְרִשְׁעֵי הַגִּיחָנִם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יָנֹטוּ צִלְלֵי עָרָב. וְאוֹתָהּ שְׁעָה צָרִיךְ אָדָם לְהִזְהַר בְּתַפְלַת הַמִּנְחָה.

בְּזִמְנֵן שֶׁמֵּגִיעַ הַלַּיְלָה, אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה נִקְרְאִים מִחוּץ לְפָרְכַת וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אִזְ מֵתְעוֹרְרִים הַדִּינִים שֶׁלְמִטָּה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְאֵלֶּה אוֹמְרִים שִׁירָה עַד שֶׁנִּחְלַק הַלַּיְלָה מִשְׁמֶרֶת וַחֲצִי. אַחַר שֶׁנִּחְלַק הַלַּיְלָה, מְזוּדְמָנִים כָּל הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד וְאוֹמְרִים תְּהִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) וְתִהְיוּ תְּהִלּוֹת ה' בְּשָׂרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנִּמְצָא רְצוֹן בַּבֶּקֶר, תְּהִלּוֹת ה' מִבְּשָׂרִים.

רבי יוסי אמר, אחר שרוח הצפון התעוררה בחצות הלילה והלכה לה, מבשרים תהלות עד שיבא הבקר, ומתעורר הבקר הזה, ואז שמחה וברכות נמצאים בעולם.

למדנו, אמר רבי אבא, כלם כף, ומעל כלם שלשה שרים. באותה שעה שמתעורר הבקר הזה ומעוררים תשבחות על כל אותם אלף וחמש מאות וחמשים רבוא, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו הימן, כנגד שלמטה, ותחת ידו שרים ממנים עליהם לתקן שיר. באותה שעה שמתעורר זמן של בין הערבים ומזמרים כל אותם אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי הלילה, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו ידותון, כנגד שלמטה, ותחת ידו ממנים עליהם שרים לתקן אותו הזמר, כמו שנאמר (שם כה) זמיר עריצים.

באותה שעה שמגיע הלילה, מתעוררים כל אותם שמחוץ לפרכת, ואז הכל שוכך, ופתח לא נמצא, והדינים שלמטה מתעוררים, כלם מתמנים כאחד אלה על אלה, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה וכלם מתכנסים, מתמנה עליהם ממנה אחד ומכנס את כל המחנות, כמו שנאמר (במדבר י) מאסף לכל המחנות וגו', ושמו אסף, כנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממנים ומבשרים תהלות.

עד שבא הבקר. כיון שבא הבקר, קם אותו נער ויונק משדי אמו לטהר אותם, ונכנס לשמש. כשמתעורר הבקר, אז היא עת רצון שמדברת הגבירה עם המלך, והמלך מושך ממנו חוט אחד של ברכות ופורס על הגבירה ועל אותם שמזדוגים עמה. מי הם שמזדוגים עמה? אותם שמשתדלים בתורה בלילה, כשנחלק.

רבי שמעון אמר, אשרי חלקו של מי שבא עם הגבירה בשעה שבאה לקבל את פני המלך לדבר עמה, ונמצא עמה, בשעה שהמלך מושיט את ימינו לקבל את הגבירה. זהו שכתוב (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מי אחרית הים? אותה שעה אחרית של אותו ים היא. ששנחלק, היתה ראשית, והיה דין, ועכשו האחרית הוא שלה, שמשתלקים דיניה, ונכנסת לכנפי המלך היא וכל אותם שמזדוגים עמה. זהו שכתוב אשכנה באחרית ים.

ולמדנו, כל אותם שמשתדלים בתורה בשעה שנחלק הלילה, משתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר והגבירה מתחברת

עם המלך, הוא נמצא עמה עם המלך, והמלך פורס על כלם את כנפיו. זהו שכתוב (שם מב) 'יוםם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

למדנו, באותה שעה האבות מזדמנים עם הגבירה, ומקדימים לדבר עמה ולהתחבר עמה, והקדוש ברוך הוא מדבר עמה עליהם, והוא קורא לה לפרס עליה את כנפיו. זהו שכתוב (שם ג) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ וגו'. אל - זה אור החכמה, ונקרא חסד. אלהים - זו גבורה. יהוה - זו שלמות הכל, רחמים. ועל זה - דבר ויקרא ארץ וגו'.

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו אלהים בכל מקום הוא דין. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יש מקום שנקרא אלהים, כמו אדנ"י יהו"ה. למה נקרא אלהים, והרי אותיות הרחמים הן בכל מקום?

אמר לו, כך זה כתוב במקרא, שכתוב (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים, וכתוב (מלכים א יח) ה' הוא האלהים. אמר לו, דבר זה ידעתי, שבמקום שיש דין יש רחמים, ולפעמים במקום שיש רחמים יש דין. אמר לו, בא וראה שככה זה, יהו"ה בכל מקום רחמים. ובשעה שמהפכים הרשעים רחמים לדין, אז כתוב יהו"ה, וקוראים אותו אלהים.

אב"ל בא ראה סוד הדבר, שלש דרגות הן, וכל דרגה ודרגה לבדה, ואף על גב שהכל אחד ומקשרים באחד, ולא נפרדים זה מזה. בא ראה, כל הנטיעות וכל המאורות (שמלתהים) כלם מאירים ומתלהטים ונשקים ומתברכים מאותו נהר ששופע ויוצא שהכל כלול בו, ובו כלל הכל.

והנהר הזה נקרא א"ם לגן ומעל לגן, משום שעדן משתתף עמה ולא נפרד ממנה. ומשום כך כל המעינות יוצאים ושופעים ונשקים לכל עבר ופותחים בה פתחים, ועל כן רחמים נמצאים ממנה, ורחמים פתוחים בה.

ומשום שקוראים לה אם, נקבה גבורה, ודין יוצא ממנה. נקראת רחמים לבדה, הרי מצדיקה מתעוררים דינים, ומשום כך כתוב ברחמים ונקוד בדין. האותיות ברחמים, ונשפע דין מצדה, כמו כן יהו"ה, הנה דרגה אחת.

דְּרָגָה שְׁנִיָּה – מצד הראשונה הזו יוצאת ומתעוררת דְּרָגָה אחרת שנקראת גְבוּרָה, וְזֶה נִקְרָא אֱלֹהִים בְּאוֹתוֹת הַלָּלוּ מִמָּשׁ. וְהִירָאשִׁית (אחת) היא מזעיר אנפין, ובו נִאֲחֲזָה. ומשום שִׁנְאֲחֲזָה (זה) בְּזֶה כְּתוּב ה' הָאֱלֹהִים, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאֵלוֹ הָאוֹתוֹת, וְהוּא אֶחָד, וְזוֹהִי דְרָגָה שְׁנִיָּה.

דְּרָגָה שְׁלִישִׁית – צֶדֶק. כְּתֹר אַחֲרוֹן, הָרִי בֵּית דִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְלִמְדֵנוּ אֲדֹנָי כִּי כְּתוּב וְכֹךְ נִקְרָא, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם הַזֶּה, וְהֵשֵׁם הַזֶּה בְּמָקוֹם הַזֶּה נִשְׁלָם, וְאֵלוֹ הֵן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שִׁנְאֲחֲזוֹת בְּשֵׁמוֹת הַדִּין, וְהַכֹּל נִקְשָׁר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְרוּד, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹו.

אָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי אָבִא, הָרִי שְׁמַעְתִּי עַל זֶה, שְׁכַתוּב (שמות ג) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלֹא עוֹמֵד בּוֹ. אָמַר לוֹ, אֲלַעֲזֹר בְּנִי, הָרִי פִרְשׁוֹהַ הַחֲבָרִים, וְעַכְשָׁו בְּדָבָר אֶחָד הַכֹּל נִקְשָׁר.

וְסוּד הַדָּבָר כִּי הוּא. אֶהְיֶה, זֶה כָּלֵל שֶׁל הַכֹּל. שְׁכַשְׁבִּילִים סְתוּמִים וְלֹא מִתְפָּרְשִׁים, וְכִלּוּלִים בְּמָקוֹם אֶחָד, אִזּוֹ נִקְרָא אֶהְיֶה, הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, סְתוּם וְלֹא נִגְלָה.

אָחַר שִׁיִּצְאָה מִמֶּנּוּ רִאשִׁית וְאוֹתוֹ נִהַר עָבַר לְמִשְׁךְ אֶת הַכֹּל, אִזּוֹ נִקְרָא אֲשֶׁר אֶהְיֶה. כְּלוֹמַר, עַל כֵּן אֶהְיֶה, אֶהְיֶה מִזְמַן לְהִמָּשִׁיךְ וְלְהוֹלִיד הַכֹּל. אֶהְיֶה – כְּלוֹמַר, עַכְשָׁו אֲנִי הוּא הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, הַכָּלֵל שֶׁל כָּל פֶּרֶט. אֲשֶׁר אֶהְיֶה – שְׁהִתְעַבְרָה הָאֵם, וְעִתִּידָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפֶּרֶטִים וְלִגְלוֹת אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיוֹן.

אָחַר כִּי רָצָה מִשֶּׁה לְדַעַת מֵהוּ פֶּרֶט הַדָּבָר, עַד שֶׁפִּרְשׁ וְאָמַר אֶהְיֶה (יהוה) – זֶהוּ פֶּרֶט. וְכֵאֵן לֹא כְּתוּב אֲשֶׁר אֶהְיֶה. וּמִצְאֵתִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר – בְּקִשְׁר שֶׁל עֲדוּן הַמִּמְשָׁלָה נִמְצְאָת בְּחִבְרוֹתָא עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ שִׁנְאֲמַר (בראשית ל) בְּאֲשֶׁרִי כִּי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת, אֶהְיֶה עִתִּידָה לְהוֹלִיד.

בֵּא וְרָאָה אֵיךְ יוֹרֵד מִדְּרָגָה לְדְרָגָה לְהוֹדִיעַ אֶת סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ (לְהִרְאוֹת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) לְמִשֶּׁה. בְּרִאשׁוֹנָה אֶהְיֶה, הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, הַנְּסֻתָר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כָּלֵל, כְּמוֹ שִׁנְאֲמַרְנוּ. וְסִימָן – (משלי ח) וְאֶהְיֶה אֲצִלּוֹ אָמוֹן וְגו', וְכְתוּב (אייוב כח) לֹא יָדַע אָנוּשׁ עֲרָכָה וְגו'. אַחַר כִּי הוֹצִיא (סוד שֶׁל הִירָאשִׁית הָעֲלִיוֹנָה, תְּחִלַּת הַכֹּל ו) אוֹתוֹ הִנְהָר, הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה שְׁהִתְעַבְרָה וְעִתִּידָה לְהוֹלִיד. וְאָמַר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, עִתִּידָה לְהוֹלִיד וְלִתְקַן הַכֹּל. אַחַר

כך התחילה להוליד, ולא כתוב אשר, אלא רק אהיה. כלומר, עכשו יוציא ויתתקן הכל.

אחר שהכל יצא וכל אחד ואחד התתקן במקומו, עזב את הכל ואמר יהו"ה. זה פרט, וזה הקיום. ובאותה שעה ידע משה את סוד השם הקדוש הנסתר והנגלה, ונדבק במה שלא נדבקו שאר בני העולם. אשרי חלקו. בא רבי אלעזר ונשק ידו.

אמר לו, אלעזר בני, מכאן והלאה הזהר שלא לכתב את השם הקדוש אלא כראוי. שכל מי שלא יודע לכתב את השם הקדוש כראוי ולקשר את קשר האמונה קשר של אחד עם אחד כדי ליחד את השם הקדוש, כתוב עליו (במדבר טו) כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת וגו'. אפלו שהחסיר דרגה אחת או קשר אחד מאות אחת מהן.

בא ראה, י' בראשונה - הפלל של הכל, נסתר מכל הצדדים, השבילים לא נפתחים, הפלל של זכר ונקבה. קוצו של יו"ד שלמעלה רומז לאין. אחר כך י' שמוציאה את אותו הנקר ששופע ויוצא ממנו, ולהתעבר ממנו ה', בזה כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן. יצא ולא יצא. משום כך לא צריך להפרד ממנו. ומשום כך כתוב רעיתי.

ואם תאמר, כתוב נהר, משמע אחד, והרי כאן שלשה? זה כך ודאי. י' מוציאה שלשה, ובשלשה הכל נכלל. י' מוציאה לפניה אותו נהר, ושני בנים שמניקה האם, והתעברה מהם, ומוציאה אותם אחר כך. ה' - כמו כן ה', והם בנים תחת האב והאם.

אחר שהולידה, הוציאה בן זכר, ושמה אותו לפניה, וצריך לכתב ו', וזה יורש את נחלת האב והאם, ויורש שני חלקים, וממנו נזונית הבת. ועל כן צריך לכתב אחר כך ו"ה כאחד, כמו שה"א ראשונה י"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. אף כאן ו"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. והרי בארנו את הדברים. והדברים הללו עולים למקום אחר. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את הסודות העליונים של המלך הקדוש וראויים להודות לו. זהו שכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניהם.

למדנו, אמר רבי יהודה, (שם ג) אל אלהים דבר ויקרא ארץ. שלמות הכל, שלמותם של האבות הקדושים. דבר ויקרא ארץ,

להמצא עם כנסת ישראל בשלמות ובשמחה. ומאיזה מקום הוא נמצא עמה? חזר ואמר, מציון מכלל יפי אלהים הופיע.

למדנו, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם שלמטה, עשה הכל כמו שלמעלה. עשה ירושלים מרכז כל הארץ, ומקום אחד שנקרא ציון עליה, ומהמקום הזה מתברכת. ובמקום הזה של ציון מתחיל העולם להבנות, וממנו נבנה. זהו שכתוב, אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. ומאיזה מקום? מציון מכלל יפי אלהים הופיע. כלומר, מציון, שהיא שלמות של היפי של העולם, אלהים הופיע. בא ראה, לא התברכה ירושלים אלא רק מציון. וציון מלמעלה, והכל נקשר אחד עם אחד.

למדנו, אמר רבי יהודה, ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו. אל המזבח סתם. (פבכ"ול) כמו שנעשה למטה, נעשה למעלה, והכל נקשר אחד באחד. ולמדנו, כמו שביום הזה מכפר הכהן למטה, כך גם למעלה. וכשהכהן שלמטה מסדר את עבודתו, כך גם הכהן שלמעלה (פבכ"ול) לא נמצא למעלה עד שנמצא למטה. וממטה מתחילה לעלות קדשת המלך העליון, וכל העולמים נמצאים אחד לפני הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים ישראל למה צוה הקדוש ברוך הוא על ישראל להוכיח אותם יותר מכל שאר העמים, ידעו שהרי הקדוש ברוך הוא השאיר את שלו, ולא גבה מהם אחד ממאה. למדנו שלקדוש ברוך הוא יש כמה מרכבות וכמה חילות וכמה שליטים ממנים שנמצאים בעבודתו, כשזמן את ישראל בעולם הזה הכתירם בכתרים קדושים כמו שלמעלה, השרה אותם בארץ הקדושה כדי שימצאו בעבודתו, וקשר את כל העליונים עם ישראל.

ושמחות לא נכנסות לפניו, ועבודה לא נעשית לפניו למעלה, עד שישאל עושים למטה. כל זמן שישאל נמצאים בעבודת רבונם למטה, כך גם למעלה. (פבכ"ול) בזמן שישאל מבטלים את העבודה למטה, הם מבטלים למעלה, והעבודה לא נמצאת לא למעלה ולא למטה. ועל שישאל בטלו את עבודתו של הקדוש ברוך הוא כשהיו שרויים בארץ, כך גם למעלה, כל שכן אחר כך.

אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, אם אתם יודעים כמה אוכלוסיים וכמה חילות מתעכבים בשבילכם, תדעו שאינכם כדאים לעמד בעולם אפלו שעה אחת, ועל כל זה מה כתוב? (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים וגו'. (משום כך) ויצא אל המזבח, אל המזבח סתם, אשר לפני ה' סתם. וכפר עליו אחר כך, ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם וגו'. וכפר עליו, מה זה אומר? אמר רבי יוסי, להעיר חסד בעולם בתחלה.

למדנו, וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל. מה זה וכפר על הקדש? אלא אמר רבי אלעזר, הרי שנינו שהרשעים עושים פגם למעלה, ומעוררים דינים, וגורמים לטמא המקדש. והנחש הקשה מתחיל להגלות, ואז מתעוררים דינים בעולם, וביום הזה צריך הכהן לטהר את הכל ולהתעטר (ולעורר) הכתר הקדוש שלו, שהוא ראש המלך, כדי שיבא המלך לשרות עם הגבירה. וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע, ויבא להזדווג עם הגבירה ולעורר שמחה וברכות בעולם. (כדי שיבא המלך להזדווג עם הגבירה ולעורר שמחה וברכות בעולם. וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע).

נמצא שכל השלום (השלמות) שלמעלה ולמטה תלויה בכהן. שאם הוא מעורר את הכתר שלו, הכל מתעורר והכל נמצא בשלמות, ועל זה כתוב וכפר על הקדש. בראשונה וכפר על הקדש, להרבות שלום בעולם ולהרבות שמחה בעולם. וכששמחת הזווג נמצאת עם המלך והגבירה, כל השמשים וכל בני ההיכל, כלם נמצאים בשמחה (וכל שמחת העולם). וכל החטאים שחטאו לפני המלך, מתכפרים להם. זהו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. ומשום כך כתוב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. בשעה שנכנס לזוג אותם, ובשעה שמזדווגים המלך עם הגבירה, אותה שעה – וכפר בעדו ובעד ביתו.

למדנו, וכל אדם לא יהיה באהל מועד. רבי יצחק פתח, (שם) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק וגו', והפסוק הזה פרשוהו. בא וראה, בשעה שישאל בגלות, כביכול הקדוש ברוך הוא עמהם בגלות, שהרי השכינה לא זזה מהם לעולמים. בא ראה, בזמן שישאל נמצאו בגלות בכל, השכינה שרתה ביניהם ושבה עמהם מן הגלות, וזכות אותם הצדיקים שנשארו בארץ, שרתה

בְּאֶרֶץ וְלֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁחִזְרָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְחִזַּר הַכֹּל בְּסַעֲוֹדַת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם כִּף נִקְרָאוּ אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה, כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה וְדַאי.

לְמַדְנֵנוּ, בְּכֹל זְמַן שִׁישְׁרָאֵל בְּגָלוּת, אִם הֵם צְדִיקִים – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְלְהוֹצִיאֵם מִהַגְּלוּת, וְאִם הֵם אֵינִם צְדִיקִים – הוּא מְעַכֵּב אוֹתָם בְּגָלוּת עַד אוֹתוֹ זְמַן שְׁנִגְזֹר. וְכִשְׁמַגִּיעַ הַזְּמַן וְהֵם אֵינִם רְאוּיִים – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְאֵינּוּ שׁוֹכַח אוֹתָם בְּגָלוּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'. אֵלֹהֵי הָאֲבוֹת שֶׁל הַכֹּל, סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, מָה הַטַּעַם יַעֲקֹב רִאשׁוֹן כָּאֵן? אֵלֹא מִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב הוּא כָּלֵל הָאֲבוֹת, וְהוּא הַעֵץ הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כִּף ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ אַחֲזָה בוֹ, וְכִף קוֹרְאִים יַעֲקֹב בּוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאִ"ו בְּאוֹתֵיהֶם שֶׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה מְדוּת, שִׁירֵשׁ יִרְשָׁה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה מְעֻנּוֹת שֶׁל הַמְּעִיָּן הַנִּסְתָּר הַקְּדוֹשׁ.

זהר הקדוש מסגל לנשמה ודבר השוה לכל נפש

וגם צריך כל אדם להרגיל את עצמו לומר בכל יום ספר זהר הקדוש קודם התפלה, ומן אלול עד אחר ימים טובים לגמר ספר תקוניים הקדוש. ואל יאמר הסריס, הן אני עץ יבש ומי אנכי לגשת אל הקדש פנימה בספרי קבלה. כי כבר הסכימו כל הצדיקים ובראשם הצדיק המפרסם המנוח מורנו הרב צבי זכרנו לברכה מזידיטשוב בספרו סור מרע בכמה ראיות מוכיחות כי זהו מעצת היצר ושקר בימינו, ואף שאינו מבין הכל, מכל מקום לשון הזהר הקדוש מסגל לנשמה והוא דבר השוה לכל נפש ישראל קטן וגדול שם הוא, כל אחד לפי הבנתו ושרש נשמתו.

(הנהגות ישרות, רבי צבי הירש האראוויץ מבאקשעוויץ אות ה')

למוד הזהר הוא שלמות גדול אל הנפש

בכל זמן שיהיה לו שהות ילמד המנ"ך משנה גמרא הלכה ובמדרש ובהר הקדוש. כי למוד הזהר הוא שלמות גדול אל הנפש, ואף על פי שאינו מבין, הלשון של הזהר לבד מסגל מאד.

(סדר הלמוד, רבי חנוך העניף מאלעסקה, אות ב')